

علوم غزته سي

العدد - ٤

فی « جہادی الاولی

۱۷۸۶

علوم غزته ک

بوندر هر کت مدرس در

طرق وقواعدی مفصلاً مندرجدر
بنم دفتر مده کتب فقره یوقدر
کتبری دخی مقید دکلدر
آنجق مخصوص علم حساب کتا بدرنی یازم

رجار ایدرم دکلکیز

« دفتر کتب حسابیه »

۱ اساس القواعد

برهائیه شرحی در . استا بزلدد شهراده قرینه
شهرید علی پاشا کتبخانه سنده موجود

۲ اسنان المفتاح

شرق زاده نکدر ابن هاشم مفتاح ذن تلخیص

۳ ارشاد الطلاب

لعلی کتبخانه سنده دفتر ثانی سنده

۴ اصول حساب

سید . شهرید علی پاشا کتبخانه سنده

۵ ایضاح المقاصد

لعلی دفتر ثانی

۶ برهائیه

عمار بغدادی . نور عثمانیه ده واکثر کتبخانه

۷ برجندی

علم البرهائیه .

۸ احمد چلبی

علی البرهائیه . ایا صوفیه کتبخانه سنده

۹ حسین انندی

علم البرهائیه . غلطه سرائی کتبخانه سنده

۱۰ یحیی کاشی

علم البرهائیه . شهرید علی پاشا کتبخانه سنده

۱۱ مرعشی

علم البرهائیه . کذا

۱۲ بغیة الطلاب ع لعدلی دفتر ثانی ع ابن غازی ۱۹۶
 ۱۳ بغیة الراغب شرح مرشدة

۱۴ تبصرة المبتدی قصدی
 ۱۵ تلمذ
 ۱۶ تلخیص اعمال الحساب . ابن بنّا یکم جزء اوزره مرتب . جزء اول
معلومات : جزء ثانی مجهولات
حمیدیه کتبخانه سنده

۱۷ تجنیس سراج سجادندی . حسابدن تجنیسی جبر و مقابله معدّ
اتخاذ ایتدی مسعود مشهدی برن ترجمه ایتدی . غلط
رصدی تقی الدین شرح ایلدی

۱۸ تذکرة الکتاب غریس الدین حلبی . در دیش محمد برن ترجمه ایتدی
 ۱۹ تحفة الحساب خطابی مططب . ۸۹۵ تألیف ایدوب (فارسی)

سلطان بایزید بن محمد خانة هدیه ایلدی مبسوط بر کتابدر

بر مقدمه آلتی مقال برخاتمه اوزره مرتبدر

۲۰ تحفة الاحباب موقت سبط ماوردینی .
 ۲۱ تحفة الصدور محمد غزنوی (فارسی) بشی مقال اوزره

تحفة الاعداد . دلی افندی زاده . سلطان مراد بن سلیم دقتنده (ترکی)

تکنیص المفتاح . مشهور در شرحی چوقدر . لعلی دفترخانه

تحفة الاحباب فی مفتح الحساب . حلبده احمدیه مدرس سند

تحفة الطلاب . نزهة الحساب اوزرینه در . لعلی . دفترخانه

جامع الاصول . ابن محلی موصلی . جبر و مقابله کتب مبسوطه در

جهان الکتاب و کمال الحساب . قره کوز زاده . (ترکی) ۹۷۷ سلطان

سلیم بن بایزید ایچون تألیف ایتدی

جوامع الحساب . بواسمه حساب کتابی چوقدر جلدون بری

بروسه لی کمال زاده نک (ترکی) اودن فصل اوزره

حارص اللباب فی الحساب . شراب قدسی . چهارشنبه ده داماد زاده

کتبخانه سند

حارص اللباب فی شرح تکنیص الحساب . ابن بجدی . لعلی دفترخانه

حارص . حابدن بر مشغومه در . ابن صدقه

حساب نظام الدین . شهید علی پاشا کتبخانه سند

حساب ترکی . کد پرپی ارغلی کتبخانه سند

۴۴. علم غزاة سک
مغرب مدرسه لرندہ حسابدن مشهور درس کتاب
۱۹۸

۴۵. خلاصۃ الحساب
شاء طرہاسب زماندہ صفویہ علما سندن برہاء
تألیفی . مطبوعہ در مشہور در جامعہ مدرسہ تدریس
اولی

۴۶. شرح خلاصۃ الحساب
رمضان افندی . لعلی برنجی دفتر
۴۷. شرح خلاصۃ الحساب
راغب پاشا کتبخانہ سندہ

۴۸. درۃ فزن الکتاب
درة عیون الحساب . عبدالرحمن بسطامک

ادن باب

۴۹. الدرۃ التاجیۃ فی العلوم الحسابیۃ . خطیب زادہ . بر مقدمہ دیب
بر خاتمہ اوزرہ

۵۰. دستور الحساب
عبید اللہ

۵۱. دقائق الحساب
ولی افندی کتبخانہ سندہ

۵۲. دقائق الحقائق
سبط مار دینی . اعمال نذکیہ حسابندہ متأخرین
طریقہ اوزرہ در یعنی نسبت نوبہ قاعدہ سک

۵۳. الرسالة المحمدیۃ . علی قرشیجی . سفیر اوراق اوزرہ حسن

طرفین فایح سلطان محمد کلدیکنده هدی اولوق اوزره تألیف ایتدی

کتابک اسسی فاتحه نسبتدر بر مقدمه بش مقال اوزره در

مؤلف موسی الیه علی قرشی ریاضیات وهیئتده تک کلان شرق علمانده

الرسالة الكاملة جبر ومقابله کتابدن . نجم لبودی

رسالة في الجبر والمقابلة شرف الدين معودي

(حسابدن رساله لرچوقدر لعلی کتبخانه سنه دفرثانی

عربی و فارسی و ترکی رساله لواردر)

رفع الحجاب عن قواعد الحساب . ابن حنبلی

زبدة الحساب . علاء الدین (ترکی) ادیم مقال اوزره

زیادة المسائل الجبرية . شایان مطالعه در . لعلی دفرثانی

سقط الزند في علم العدد .

سراج . شرحه براب نور عثمانیه کتبخانه سنه

شامل جبر ومقابله کتابدن . ابو کامل

شرح القرشي على الشامل

حسابدن . نظام نیسابوری . بر مقدمه ایلم فن اوزره
فن اول اصول حساب فن ثانی فروع حساب . فارسی
شرعیه برابر شهید علی پاشا کتبخانه سنده

(حسابدن شرح چوق اولوب آنذر ذکر اولنماره)

مع شرحا شهید علی پاشا کتبخانه سنده

ضابط قواعدا الحساب . شرقده مشهور وهندده ایادی طلبه
متدا اولدر

عمدة الحساب . نصوص صلاحیه . کلیات اید مقدار اولان فرضیات
بابنده مؤلفدر . نور عثمانیه و شهید علی پاشا
کتبخانه لرنده

علائیة . علاء الدین غزنوی . ضرب و تقسیم و مساحه
شامل . شهید علی پاشا و لعدلی (ثانی) کتبخانه لرنده

علوم غزیه سکی —————
 ۳۷ —————
 مغایه اولی الالباب . لعلی دفتر ثانی

۳۴ —————
 فذلک الحساب . ولی افندی کتبخانه سنده
 ۳۵ —————
 غزالدین وزیر . جبر و مقابله ده کتب مبسوطه یقیناً
 کرپی ارفلی کتبخانه سنده

۳۶ —————
 فصول حسابین . یکی جامع درو سنده والده سلطان کتبخانه سنده
 ۳۷ —————
 الفتح الدائم . وسیله شرحی در لعلی ثانی
 ۳۸ —————
 الفرائد الجلیله . کذا

۳۹ —————
 قانون الحساب . قنصاری
 ۴۰ —————
 قاضی زاده . حساب . عاطف کتبخانه سنده . مؤلف موسی
 علوم ریاضیه ده قلم کلمش علمای شرقیه دندر

۴۱ —————	۴۲ —————
کتاب الحساب	ابن بنّار
۴۳ —————	۴۴ —————
کتاب الحساب	ابن محلی موصلی
۴۵ —————	۴۶ —————
کتاب الحساب	شهنالدین مارودینی
۴۷ —————	۴۸ —————
کتابه النظف	جبر و مقابله دن . نصیر طوسی

علوم غزته سـ

«»

کتاب الوصایا بالحدود . . . ابرو کامل . درهم و دینار حسابی

دخی جامعدر

کشف الاسرار فی علم حروف الفبا . قلمصاری

کشف الجلباب فی الحساب . له ایضا

کشف الحقائق فی حساب الدرهم والدقائن . شهاب مجدی . ایلکباب

برخاتمه

کمال الجبر و تمامه . ابرو کامل

الکتاب المجلی . موفق بنداوی

کتاب الجبر والمقابلته . محمد خوارزمی که بوفنده ابتداء کتاب تألیف

ایدن بوذاقدر دیر

کتاب الجبر والمقابلته . طیب سرخسی

کتاب الجبر والمقابلته . ابی حنیف دیوزی

کافی فی الحساب . صالح سلکی . شرحیه برابر یکی جامع

در دنده والده کتبخانه سنده

وزیر غزالدین

فی حساب الیهوائی . ابرو قاسم

فی حساب الدرهم والدینار . ابن یحیی

کافیۃ فی الحساب . شیخ زنجانی

کافیۃ الحساب فی علم الحساب . نجم الدین حکیم

کامل . احدب

کامل . ابوکامل جبر و مقابلہ دم مبسوط کتابدون

کنفانیۃ . نصرہ افندی (ترکی) سلطان سلیم بن بایزید خان

ایچون تألیف ایدی . حمیدیہ و شریعہ علی پاشا

کتبخانہ لرندہ موجود .

لباب الحساب . کاشی . کورپیلی اوغلی کتبخانہ سندہ

لباب فی علم الحساب . ابن الکفانی

لباب تلخیص شرحی . لعلی کتبخانہ سندہ دفتر ثانی

لب الالباب . ابوعشار ساوی . التي نوع اوزره مرتب

صدرالدین عبدالملک ایچون تألیف ایتدک

لمع احمد هائم . فرانیۃ مدخلدر سبط ماردینی

برنی شرح ایتدک

شرح اللمع دیو مشهوردر وایا صوفی کتبخانہ سندہ موجود

لطاائفات . نور عثمانیہ کتبخانہ سندہ

الذی الی النیرات . علراخس

عدم غزته کس

۲۰۶

بهر شده . لعدلی کتبخانه سنده دفتر ثانی

منظومه ۱۰۱ . حسابدن . شرحیه برابر بپنجه قپسندہ عاشراقندک
کتبخانه سنده

۱۰۲

مجموعه رسائل . چوقدر اکثر کتبخانه لوده رسائل حساب مجموعه لک

موجود در ایا صوفی کتبخانه سنده و کوپریل اوغلی

کتبخانه سنده کوزل مجموعه لودار

۱۰۴

حمیدیه کتبخانه سنده

مجمع الفرائب

کذا . حله آتماجه نه . (ترکی)

مجمع القواعد

کوپریل اوغلی کتبخانه سنده

مجموعه القواعد

خلفا لح . معروف و متداول . بر مقدمه

مجموعه الحساب

درت باب اوزره در

۱۰۷

منیه الحساب . و شرح ابن غازی . لعدلی دفتر ثانی

۱۰۸

صلاحی مشهور و متداول عمادیه بونا شرحی

مختصر

شیخ علی

باب

مدخل

جبر و مقابله ده برقصیده لایه در عدد ابیاتی ۹۰

مقتنع

شرحی چوقدر 'مصنق ابن بهائم دخی شرح ایتمشد

۱۱۱

المسمع مقتنع شرحی ابن مغرب

المسرع ^{جلد} مقنع شرعی
شرح زکریا ^{جلد} مقنع شرعی
شرح مازنین ^{جلد} کذا . کذا

معونة ^{جلد} ۱۱۵ . فحساب الفبار . فائق کتبخانه سنده
معونة ^{جلد} ۱۱۶ . فحساب الہرائ . وفازہ عاطف کتبخانه سنده
مفتاح ^{جلد} ۱۱۷ . ابن ہائم . شہید علی پاشا کتبخانه سنده

مفتاح الحساب . . . چشید . . . الرفع بک ہدیہ الیہ . نتیجہ قرآنین
حساب اختراع ایتشدر کہ حیرتدہ در بر مقدمہ
بش مقال اوزرہ مرتبہ (۱) حساب صحیح (۲) حساب بگوز
(۳) حساب منجین (۴) حاسبہ (۵) استخراج عجولات
عاطف کتبخانه سنده موجود در مؤلف موسی الیہ الرفع
بکک . وضد مساوندن و ماوراء النہر انتخار ایلدیکی .

ریاضیوندنر

(فارسی)

مفتاح کنوز ارباب القلم . فائق زمانندہ ابراہیم زادہ تألیفی
مفتاح المشكلات . وزیر ابراہیم پاشا کتب دیوان کاتبی سندی
افندی تألیفی (ترکی)

مفید ^{جلد} ۱۲۱ . جبر و مقابہ دن . ابن محلی

علوم غزته سکه

۱۴۲

مقاله حسابدن . کوشیاد . کوشیارک حسابدن خیل آثاره

وارد در بعضی فایده کتبخانه سنده موجود در شرحها

۱۴۳

منظومه حساب العقود . پامتر حساب . عبدالقادر صوفی

۱۴۴

موضع البراهین . ضابط القواعد شرحی . محمد اعلی

حسابدن پک اعدا بر کتابدر ۱۱۰۵ صرلرندو تألیف

اولنمشد

۱۴۵

نزهة الحساب . ابن هانم . شهید علی پاشا کتبخانه سنده

بر مقدمه ایلم باب برخاتمه اوزره مرتب . ابوالعباس

بیرونی بون شرح ایلدی و آخرنده جددللر مناسکات

متعلق برخاتمه الحاق ایتدی

۱۴۶

نصاب الجبر والمقابلة . ماردینی

۱۴۷

نهایة الطلاب فی علم الحساب . ابن خطیب اربلی . قواعد

اوزره مقسوم (۱) مفتوح هوائ (۲) جبر ومقابلة

(۳) تحت و تراپ (۴) ماعدای جبر (۵) مساه

اشکال (۶) فن سیاقه

۱۴۸

وسيلة . ابن هانم . حساب هوائ

علوم غزته سکت
چیر و مقابله دن . کورپی اوزغلی کتبخانه سنده

البراقیت المفصلات . علوانی ۱۰۱۷

س

آکلادق اما اقدم سز بوکتا بلی ملة مال ایدرك صایور سکن
اشته یا کشتق براده سزك برده کتاب دار دیمکون مرادک
شرقه بعضی جامع مسجد کوشه لرده کتاب مدفون دیمک
بوندن ملة فائده نه ماشته ازجهد بنده کز بودید یلکز کتابدن
هیچ برینی کورمدم برده کتاب دار دیندلی دقتده کتب متداول
ارمالی یوقسه کتب مدفون برده مال اولاماز

ح

هاشمی آکلادم اشته آرتق یا کشتق کیمده اولدینن آکلایم
اولا بنده کز کتاب صایارکن سزطن ایتشکز که قرون خالیدن
باق آثار عتیقه کشف ایتشم شمس سزه برانقیق لر دفتربن
اوتورشم یوق برادر یوق بن سزه ایادی مطالعه ده متداول
اولان کتاب بلی صایدم

ثانیاً نه یوکلدورک سزمنلی کنده عاجز نفسکزه تشخیص
ایده سکن بونه اولماز لقرص درک بر کتاب سزك مبارک اللریکزه

تواوا، ایتمزسه ملت ایادیسنده تدارل ایتمور حکمی اکسرون
سزملاتی کیمدن عبارت بیورسکز ملک هرصفتی دهانه وقت
صحات امتحانن پچوردیک سزبرکره مدرسه لوده نه وار باقیلکری
عجبا سز صالح اندی جریده سی اوقیان برسوخه دن دهاییوحسبه
بیلدیلکری تجربه ایستدیکری

سی

یوق حدت ایتملم . بحثدربو . اگر بوکت بد مدرسه لوده
وکتبه لرون قالمقیان صوفیرک اللرنده تدارل اییدیور . اشته
دهاننا یا شوعصرجدیده یازق دکل می شرتک اوکوزل عطف
ققالرینه بویه بیک ییلق اسکی شیلر دقت پچورسونر

ج

واقعا اسکی مشدر فقط ارباب حمیت یاخود دققی اولانلرک
متولی دناظراری بوکت بیری طبع دتجلید ایتدیرنجه جدید اولور
س

عفوایدرسکز اسکیدن مرادم کاغذلری قابیری دکل
بونر بیک ییلق شیر برشمدهی اون طقوزنجی عصرده یز افتم
شمدهی حصیردن یلکن قوللانماز قطع مسانه ایچون داپوراستر

واپور

ح

بویکن واپور مضمون کیمک اولدیفنی بیایم فقط سزبونی پلک
 موقمنز قوللوندیکز پلک بیوک یا کلشنق ایتدیکز دیمک استم
 مساعده بیوریکز سزه آکلاتایم بز حسابدن بحث ایدیورز
 اورود پاده حساب ترقیسی جبرک ایدرولمیه اولدی برترقی
 یاپان ایسه تاتارجلیا ر نزاری وامشانی درک بونرک ال
 یگیسی اوچیز ییلق در صکره دن دقارت وامشالی برطام
 براهین تقریبی بولوب مشکلات حسابی حل ایلدیرک بونرک دخی
 الک جدیدی ایکی یوز ییلق در بوغیرتدن صکره اورود پاده کلوندر
 شارح دحبشی و ملخص قیلندن اولوب برهان محسب یوقدر
 واریسه بیوریکز باقلم سزک اون طقوزنجی عصر موسیورک
 نه لرایجاد ایتشله نقل ایدیکز . اشته اورود پانک جدید
 محاسبی ایکی یوز ییلق در بزم اسکی دیدیکز و کوفتمش
 کی کوسترمک استد یکنز محاسبه یعنی حسابده برهان صاحبی
 برادر بوسزک جدیدلردن ده جدیددر . اشته مومع البریه
 صاحبی یوز سنه لک برزانددر اگر علمدن بحث ایدیمه جک کن
 قواعد سوییکنز یوق مصنفک و کشفیاتک تاریخدنر اعتبار اید

بعض اسکی بعض یکی کی تاریخچہ تفزیق ایتمکز لازمدر

س

واقعا

ج

واقعا ماقا لازم دکل بندہ کز سزہ چنے پوردم شرقہ یوق ظن

ایتدیلکز حسابری تعریف ایتدم شمدی پوریکز نوبت سزہ

کلدی کورہ لم اون طقوزنجی عصر موسیوری نہ لریلمپشکر . دیلکز

اوردپارہ معروف اولان حسابری تعریف ایدیلکز تاکہ شرق ایله

عرب بیننده نہ یوزدن فرق بولنیش تبین ایتسون الا کورہ لقردی ایدلم

س بن تعریف ایدمم ج نیچون

س بن حساب اوقومادم بیلمیوم

ج

های الله مستحقن ویرسون بہ برادر چرنکہ حساب بیلمیور ایدک

بنی صبا حدنبرو نیچون یودک

س حساب بیلمکہ برنجی قرینیق ایتک حق ساقط اولماز

ج

اشت بولید بحث و قرینیق کچو موقعسز و معاسر تعبیر لوقولانشکرہ

تجب ایدرم قرینق دیدیکنز برده شمرده ایست قرض
 علومده ایسه تدیق دیدیکنز درک بو تدیق فن مبحث قواعدی
 اوزره اولور یعنی برندن بر اثر مطالعه ایتدیکنز و قتده آنی تدیق
 ایتک اوقنق قواعدی معلومکن ازلدن صکره اوقواعد تطبیق
 ایلک اولور یوقسه سز قفاکری حک علوم عدا ایدوبده اوقردیکنز
 یا ایشتدیکنز شیر ارمکده امتحان قالدشقی نه افا نیتدر
 برادر علوم وفنون صناعات اولشدر الات وادرات اید امرار وکات
 ایدک تخصیص متوقفدر بوید صنایع موضوعه ایچون میزان
 ین اوصنائیک میزانی در یوقسه سنک بنم عقلم بوکا فصل میزان اولور
 اکلا شیلدی که سز برشی اوقردیکنز یا ایشتدیکنز و قتده "تجربیدهن
 دقت ایدوب بعض بیلدیکنز اوکره نیم ۴ نیت ایتدیکنز آنجق
 باقیم شومولف بنم بیلدیکنز بیدیور ۵ نیت اوقیورکنز معلومکن
 اولسون که اوقردیکنز شیدون مادام که بوید نیت مغیرانه کن واردر
 برکله استفاده ایتک سزک ایچون قابل اولماز .

بجهر حسابده در قارشیدیرمیل

س

حالات بحث تعبیر ایدیرکنز مباحثه و مناظره و طریقه

ج

مساراتی لابدر بن حساب بیلوم دیوم سن بیلوم دیو

اقرار اید یورسک یکی بیلدیگک حالده اوکرنمک ایچون سؤال
ایدیورسک یوقسه بریشقه نیتکزم دار اول امده آنی تصریح
یوریکز . سن شمدی سز تلاش ایتکه باشد دیکز
ج عجب سز کمال تلاش برل اسکیر محو اولسون استیکز
نیچون . غایه الامر مکر سز بیلمورمشکز آنک ایچون محو
استرمشکز نتیجه سی کون کی آشکار اولدی سز بیلدیگکز
شیئی محضاً بیلدیگکز ایچون محوین محو ایتدیگکز تلاش قدر
بنده کز بیلدیگم شیک ثبات ربقانه تلاش اید رسم بادی تعجب
می در .

سر بن حساب بیلدیگم ایچون سز حساب دایره بیاکرک
صحتی نه دن لازم کلسون براسی پارسدر بوراده حساب
داردر هر حسابده مآذون برد و ستم دار استر نه کز برکون آنی
بورایه آلوب کتیریم او حالده حساب بحثی ایده لم

ج اصابت ممنون اولورم فقط بودر جره دلک چبالامکک
سر حکمتی اکلامق استم بر مسامعینکرون نه نتیجه چیقارمق استورکز
بنم بزه حساب دار کلامه برفجه آثار ایراد ایتدکدن حکمه برده
شاهد بولمق می دیدیکز یوقسه مطلقاً ملتزم جمل اولدینی

علوم غزته کک

افکار فده می سکر

تبیین ایتدیره حکم

س خیر انجق مباحثه اید شرق و غربک حسابده درجه فرقنی

آشته شودر دیو بولق و بو مسکله ی ایوبه آکلامق استرم

چ اویده ایسه نینگز فائده لی در رهبار ایدرم شوداقت

کتیریکز قرونو شلم

س اوت باش ارسته

فقط عفر ایدر سکر سزنی مشغوله قیدم برشی یازیسور دیکز آلیقوم

چ خیر یازدیم شی علوم غزته سنک دردنجی نسخہ سی در

پک مستجیل دکل طبعه دهارقت وار

س نه بحثی یازیسور ایدیکز

چ

دقکر وارا ایسه یازدیم بری اوقویایم

س

هیچ ایشتم یوق پک منون اولورم